

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΣΕΧΙΔΟΥ Ο.¹, ΜΠΟΛΗΣ ΧΡ.¹, και ΧΑΛΚΙΔΗΣ Α.¹

¹7/Θ Δημοτικό Σχολείο Δρυμού, 4^ο Γρ. Α/θμιας Εκπ/σης Δυτ. Θεσ/νίκης
e-mail: mail@dim-drymou.thess.sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στα πλαίσια των Προγραμμάτων Π.Ε. του Παν/μίου Αιγαίου το γκρέμισμα ενός παλιού αρχοντικού, κοντά στο σχολείο, που μονοπώλησε το ενδιαφέρον και τις συζητήσεις των παιδιών για αρκετές μέρες, στάθηκε η αφορμή να εντοπίσουμε και να οριοθετήσουμε το θέμα μας, με τίτλο : **Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.**

Χρησιμοποιώντας ως εργαλεία τη βιωματική, δημιουργική, συμμετοχική και συνεργατική μάθηση, επιδιώξαμε τη διαμόρφωση στάσεων και συμπεριφορών απέναντι στο τοπικό και – κατ' επέκταση – ευρύτερο περιβάλλον.

Με το Πρόγραμμα στοχεύσαμε κυρίως στην επαφή των μαθητών/τριών με τον κοινωνικό τους περίγυρο και στην ενεργοποίησή τους προς αυτή την κατεύθυνση. Έτσι δόθηκε η ευκαιρία στα παιδιά να γνωρίσουν τον παλιό οικισμό, να πληροφορηθούν για τα παλιά επαγγέλματα και τις ασχολίες των κατοίκων, να κατανοήσουν τις αξίες της φύσης, να ερμηνεύσουν τις συνήθειες και τις συμπεριφορές των ανθρώπων και να καλλιεργήσουν τη βιωσιμότητα του περιβάλλοντος στο οποίο καλούνται να ζήσουν.

SEHIDOU O.¹, BOLIS C.¹ and HALKIDIS A.¹

¹ Drymos Primary school
e-mail: mail@dim-drymou.thess.sch.gr

ABSTRACT

We have developed this programme of the Aegean University environmental Programmes the demolition of an old house, near the school, attracted the interest of children and brought about discussions among them for several days. We felt this incident as a good opportunity to set our subject : **THE TRADITIONAL ARCHITECTURE OF DRYMOS AND NATURAL ENVIRONMENT.**

We sought the configuration of attitudes and behaviours in local and in wider environment by means of creative, participative, relating to file and co-operative learning .

With the Programme we aimed mainly at the contact for the students with their social environment and their activation to this direction. So the children had the opportunity to get to know the old settlement, to be informed about the old professions and the occupations of residents, to comprehend the values of nature, to interpret the habits and the behaviours of people and to cultivate the viability of environment which they are going to live in.

Λέξεις κλειδιά: Παραδοσιακή αρχιτεκτονική, βιωματική μάθηση, παρατήρηση, ομαδικός τρόπος εργασίας, παλιότερες μέθοδοι δόμησης, οικοδομικά υλικά, χρήση γης, οικιστικές επιλογές, οικοδομική αναρχία, παλιοί τεχνίτες, επεξεργασία στοιχείων, βιωσιμότητα του περιβάλλοντος.

1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

Αφορμή για την επιλογή του συγκεκριμένου θέματος στάθηκε το γκρέμισμα ενός παλιού αρχοντικού, κοντά στο σχολείο, που μονοπώλησε το ενδιαφέρον και τις συζητήσεις των παιδιών. Στη συζήτηση που ακολούθησε διατυπώθηκαν απορίες και επισημάνσεις για το χώρο που είναι χτισμένο το χωριό, τον τρόπο και τα υλικά με τα οποία είναι χτισμένα τα παλιά και τα καινούρια χτίσματα, για ποιους λόγους είναι πυκνοκατοικημένο, για την επίδραση του περιβάλλοντος στην συγκεκριμένη αρχιτεκτονική μορφή του.

Φωτογραφία 1. Παλιό αρχοντικό.

Το γεγονός λοιπόν αυτό διαμόρφωσε και οριοθέτησε τα κριτήρια επιλογής του θέματός μας για:

- την ανάγκη και το ενδιαφέρον των μαθητών να γνωρίσουν την ιστορία (παράδοση) του τόπου τους.
- την προοπτική διάσωσης των τελευταίων, σημαντικών παραδοσιακών κατοικιών.
- Το ενδιαφέρον των μαθητών να μελετήσουν την επίδραση του περιβάλλοντος στη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητας του τόπου τους.
- την ενεργοποίηση των μαθητών για την επίλυση τοπικών προβλημάτων μέσα από την καλλιέργεια στάσεων ζωής απέναντι στην πολιτιστική κληρονομιά.
- την επαφή των μαθητών με τον κοινωνικό τους περίγυρο.

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι εκπαιδευτικοί στόχοι του προγράμματός μας οριοθετήθηκαν ως εξής:

Γνωστικοί

- Η ανάδειξη και η προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς
- Η αναζήτηση και απόκτηση γνώσεων και από άλλες πηγές εκτός σχολείου (βιβλιοθήκες, έντυπα, Η/Υ) .
- Ο εμπλουτισμός των γνώσεων των μαθητών μέσα από την αυτενέργεια και τα προσωπικά τους βιώματα.
- Να γνωρίσουν, τα παιδιά, τα υλικά δόμησης, πώς εργάζονταν οι χτίστες και να κάνουν τη σύγκριση παλιάς και νέας αρχιτεκτονικής.

Συναισθηματικοί

- Η κατανόηση, ο σεβασμός και η εκτίμηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς .
- Η ενδυνάμωση των δεσμών συνεργασίας και αλληλεγγύης μεταξύ των συμμαθητών, καθώς επίσης και μαθητών άλλων τάξεων.
- Η γνωριμία και συναναστροφή με ανθρώπους μεγαλύτερους και η εκτίμηση της τεχνολογίας σε συνδυασμό με την ανθρώπινη προσπάθεια.

Ψυχοκινητικοί

- Η άσκηση των μαθητών στον ομαδικό τρόπο εργασίας, συγκέντρωσης και επεξεργασίας στοιχείων σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα
- Η ανάπτυξη της διάθεσης των μαθητών να συμμετέχουν σ' έναν επιστημονικό τρόπο έρευνας, επιλογής και συγκέντρωσης μορφωτικού υλικού.
- Η ανάδειξη και αξιοποίηση ταλέντων και δεξιοτήτων.
- Η ανάληψη πρωτοβουλιών από όλους τους μαθητές.
- Η προσπάθεια διατήρησης των παραδοσιακών κτηρίων με την ενεργητική παρέμβαση της ομάδας και την ανάδειξή τους.
- Η διαπίστωση, μέσα από τη μελέτη των συγκεκριμένων στοιχείων, του αρμονικού τρόπου ζωής και στάσης των παλαιότερων σε αντίθεση με το σημερινό τρόπο ζωής.
- Η καλλιέργεια του γραπτού και προφορικού λόγου
- Η καλλιέργεια στάσης ζωής των μαθητών απέναντι στην παλιά κληρονομιά.

3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Για να προσεγγίσουμε το θέμα, χρησιμοποιήσαμε τις εξής μεθόδους:

- Οργάνωση ομάδων έρευνας και εργασίας με τη μέθοδο project.
- την άμεση παρατήρηση σε συγκεκριμένους χώρους όπου σώζονται ακόμη παλαιά κτίσματα με μελέτη πεδίου επί τόπου

Φωτογραφία 2. Παρατήρηση παλαιών κτισμάτων.

- την έρευνα μέσα από συνεντεύξεις με ηλικιωμένα πρόσωπα για συλλογή πληροφοριών.
- την κατασκευή κι ερμηνεία ερωτηματολογίου που διανεμήθηκε σε έναν αριθμό ηλικιωμένων καθώς και σ' έναν αριθμό νεότερων κατοίκων
- την πρόσκληση παλαιών τεχνιτών/ μαστόρων στο σχολείο που μίλησαν στα παιδιά κι έδωσαν χρήσιμες πληροφορίες γύρω από τη μέθοδο και την τεχνική του 'τότε'
- την κατασκευή, με πρώτες ύλες, από τα ίδια τα παιδιά οικοδομικών υλικών, όπως πλίνθοι κλπ.
- Καταγραφή αποτελεσμάτων έρευνας με την ανακαλυπτική και εποικοδομητική μέθοδο.
- Αναζήτηση πιθανών λύσεων και διατύπωση προτάσεων από τους μαθητές με τη μέθοδο επίλυσης του προβλήματος.
- Παρουσίαση της έρευνας και των αποτελεσμάτων (έκθεση ζωγραφικής, κατασκευή μακέτας, έκδοση εντύπου και δημιουργία CD).

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος συνοψίζονται ως εξής:

- Συνεργασία της ομάδας με τον Πολιτιστικό Σύλλογο.
- Συνέντευξη με τεχνίτες της εποχής.

Φωτογραφία 3. Συνέντευξη με παλιό τεχνίτη.

- Συνεργασία με την τεχνική υπηρεσία της δημοτικής αρχής για αντίγραφο σχεδίου του οικισμού.
- Συχνές επιτόπου επισκέψεις για παρατήρηση παραδοσιακών κτισμάτων και φωτογράφιση.
- Επιτόπου επίσκεψη στο χώρο προμήθειας των οικοδομικών υλικών.
- Επίσκεψη περιμετρικά του οικισμού προκειμένου να κατανοήσουν οι μαθητές το δέσιμο του αρχιτεκτονικού ρυθμού με το φυσικό περιβάλλον και λεπτομερής συζήτηση με τα παιδιά.
- Καταγραφή των συνηθειών των κατοίκων (γιορτές, δημοτικοί χοροί, γάμοι, βαπτίσεις, πανηγύρια).
- Καταγραφή των τοπικών παραμυθιών, τραγουδιών που σχετίζονται με την κατοικία.
- Επισκέψεις σε παραδοσιακούς αρχιτεκτονικούς χώρους (Κ.Π.Ε Αρναίας –Κ.Π.Ε Νάουσας – Λαογραφικά Μουσεία)
- Τρόποι συντήρησης και αποθήκευσης τροφίμων – εδεσμάτων και τρόποι παρασκευής.
- Συνέντευξη από το τοπικό ΚΑΠΗ.
- Δημιουργία λαογραφικής γωνιάς στο σχολείο.
- Έκθεση τοπικής ενδυμασίας.
- Επίσκεψη στη βίλα ‘ΜΠΙΑΝΚΑ’ (αναπαλαιωμένο κτήριο) για παρατήρηση, μελέτη και συνέντευξη.
- Επίσκεψη στον αναπαλαιωμένο χώρο της Μπισκοτοβιομηχανίας ‘ΑΛΛΑΤΙΝΙ’.

5.ΔΡΑΣΕΙΣ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Οι δράσεις και οι παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος συνοψίζονται σε:

- Επιτόπου επίσκεψη και καταγραφή παραδοσιακών κτισμάτων και πρόταση πιλοτικού προγράμματος προς τη Δημοτική Αρχή για τη συντήρηση και διατήρησή τους
- Γράμματα των παιδιών προς Δήμο, Νομαρχία, Υπουργείο Πολιτισμού, Πολιτιστικούς Συλλόγους.
- Κατασκευή μακέτας με διάφορα υλικά.

Φωτογραφία 4. Μακέτα του χωριού με τις θέσεις των παραδοσιακών κατοικιών.

- Εκπομπή στην τηλεόραση – ραδιόφωνο και δημιουργία ιστοσελίδας.
- Δημοσίευση άρθρου σε τοπική εφημερίδα.
- Συλλογή φωτογραφιών και λαογραφικού υλικού.
- Έκθεση φωτογραφίας στο χώρο του σχολείου όλων των παραδοσιακών κτισμάτων του οικισμού.

Φωτογραφία 5. Έκθεση φωτογραφικού υλικού.

6. ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Στο συνολικό μας Πρόγραμμα χρησιμοποιήσαμε την αρχική, διαμορφωτική και τελική αξιολόγηση παράλληλα και όπως φάνηκε τα παιδιά ευχαριστήθηκαν ιδιαίτερα αφού είχαν την ευκαιρία να δράσουν ως δημοσιογράφοι, φωτογράφοι, σχολιαστές, κριτικοί και ιστορικοί.

Με το αρχικό ερωτηματολόγιο στα παιδιά επιδιώχθηκε μια πρώτη παρατήρηση της συμπεριφοράς τους στο συγκεκριμένο θέμα.

-Η συζήτηση με τα παιδιά και τους γονείς γύρω από το θέμα πραγματοποιήθηκε για να δούμε κατά πόσο τους είναι ενδιαφέρον.

-Με τη σύγκριση εικόνων παλιού παραδοσιακού οικισμού και νέου διαπιστώθηκε η ικανότητά τους στη συλλογή και τη σύγκριση δεδομένων.

-Η διανομή τροποποιημένου ερωτηματολογίου «Σκέφτομαι και γράφω» ως στόχο είχε να παρατηρήσουμε τυχόν αλλαγές στη στάση και τη συμπεριφορά των μαθητών στο συγκεκριμένο θέμα.

-Τέλος με τη διανομή του τελικού ερωτηματολογίου στα παιδιά διαπιστώθηκε αν και κατά πόσο υπήρξε θετική αντιμετώπιση του θέματος από τα παιδιά.

Επίσης η αξιολόγηση του προγράμματος βγήκε και μέσα από παιχνίδια ρόλων με δραματοποιήσεις και αυθόρμητες επινοήσεις παραμυθιού.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Από την έρευνα και την εκπόνηση του προγράμματος διαπιστώθηκε ότι:

-Το φυσικό περιβάλλον αναμφίβολα εξαρτάται από την ιστορική εξέταση των επιλογών του ανθρώπου πάνω σ' αυτό.

-Διαμορφώνει σε σημαντικό βαθμό τις οικιστικές επιλογές του ανθρώπου.

-Οι διαχρονικές αλλαγές που συμβαίνουν σε μακρά ή βραχεία χρονικά διαστήματα αποδεικνύουν τη σύνδεση της ανθρώπινης δραστηριότητας με το φυσικό περιβάλλον.

Ειδικότερα στους τομείς της κοινωνικοποίησης, της ανάπτυξης της ιστορικής συνείδησης, της διαμόρφωσης στάσεων και της Αειφορίας – βιωσιμότητας υπήρξαν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

Φωτογραφία 6. Ζωγραφιές παραδοσιακών κατοικιών.

1. Κοινωνικοποίηση

Ενισχύθηκε το ενδιαφέρον των μαθητών για την τοπική ιστορία.

Με την κατάκτηση της ιστορικής γνώσης της περιοχής τους ενδυναμώθηκε η ιστορική τους κατανόηση με απώτερο στόχο την ανάπτυξη της κοινωνικοποίησής τους μέσα από τη γνωριμία και την αναγνώριση της κοινής ιστορικής μνήμης των κατοίκων της περιοχής.

Φωτογραφία 7. Οι μαθητές συλλέγουν πληροφορίες

2. Ανάπτυξη ιστορικής συνείδησης

Αναπτύχθηκε μια ιστορική ευαισθησία σε σχέση με τα ιστορικά τους δεδομένα προσφέροντας στους μαθητές τη δυνατότητα αντίληψης και κατανόησης της ζωής ως υπεύθυνοι πολίτες ικανοί να διεισδύουν συνειδητά στο περιεχόμενο του δικού τους τρόπου ανάπτυξης συγκρίνοντάς τον με εκείνον των άλλων.

Φωτογραφία 8. Παρουσίαση της εργασίας στο Υ.Μ.Α.Θ.

3. Διαμόρφωση στάσεων

Διαφάνηκε μια ευαισθησία που έχει σχέση με τη διαχείριση της ιστορικής – πολιτιστικής τους κληρονομιάς. Επιτεύχθηκε ικανοποιητικά η κατανόηση του οικιστικού προβλήματος ως τμήματος του γενικότερου οικολογικού προβλήματος. Επιχειρήθηκε, στο βαθμό που ήταν δυνατό, η

προσπάθεια μετάβασης σε μια κοινωνία με κύριο χαρακτηριστικό την ενεργό συμμετοχή πολιτών απέναντι στα προβλήματα, που θα είναι έτοιμοι να δράσουν για την πρόληψη ή την επίλυσή τους.

4. Αειφορία – Βιωσιμότητα

Οι μαθητές ένιωσαν τους ψυχικούς δεσμούς του λαού μας με την παράδοση του τόπου τους, οι οποίοι διαφαίνονται από την αρμονία της πολιτιστικής αρχιτεκτονικής του περιβάλλοντος και κατόπιν σύγκριναν αυτή την έννοια με τη σημερινή οικοδομική αναρχία και αδιαφορία του Νεοέλληνα για το περιβάλλον.

Ο αντίκτυπος που είχε τώρα το πρόγραμμα στην τοπική κοινωνία εστιάστηκε στην:

-Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, της τοπικής κοινωνίας σε θέματα παραδοσιακής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και στην:

-Ενεργοποίηση και δραστηριοποίηση της δημοτικής αρχής για τη διάσωση – διατήρηση των παραδοσιακών κτισμάτων που ήδη υπάρχουν και εκτίμηση της παραδοσιακής κληρονομιάς.

Τελικά η προσπάθειά μας όλη ήταν, αυτό το Περιβάλλον να είναι βιώσιμο τόσο για εμάς τους ίδιους όσο και για τις επόμενες γενιές.

Φωτογραφία 9. Η αφίσα της εργασίας

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Cornell j., (1990), *Ας μοιραστούμε τη φύση με τα παιδιά*, Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής.
2. Ανασύρθηκε στις 28 Μαρτίου 2004 από: [http://www.ecology-trem@nath.gr](mailto:www.ecology-trem@nath.gr)
3. Εκπαιδευτικό πακέτο Π.Ε. W.W.F, *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο σχολείο*, Ίδρυμα
4. Ελλάδα. Μύθοι και αλήθειες, (τεύχος Μαρτίου 2004), περιοδικό *National Geographic*.
5. Η αρχιτεκτονική του Δρυμιώτικου σπιτιού, (2004). Ανασύρθηκε στις 15 Μαρτίου 2004 από: <http://www.geocities.com/pdrimos>.
6. Η επίδραση του περιβάλλοντος στη διαμόρφωση της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, (2004).
7. Καραστερίου Α., (1975), *Δρυμός*, Τυπογραφείο Α.Συνάπαλου.
8. Ματσαγγούρας Η., (2000), *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία*, Αθήνα Γρηγόρης.

9. Μποδοσάκη.
10. Πανόραμα.
11. Παπαδημητρίου Β., (1998), *Περιβαλλοντική εκπαίδευση στο σχολείο*, Αθήνα Τυπωθήτω.
12. Υπαίθριο Μουσείο Λατομικής Τέχνης, (τεύχος Μαρτίου 2004), περιοδικό Ελληνικό